

Woensdag 21 augustus 1918 – ochtendeditie

Nederland en de oorlog.

Duitsland en de schending van Nederlands luchtgebied door Engelse vliegtuigen.

Onze Berlijnse correspondent schreef ons op 6 augustus:

In hooggeplaatste militaire kringen in Duitsland heeft mij in de laatste tijd soms een zekere ontstemdheid getroffen tegenover ons land. Men zegde, regelmatig last te hebben van Engelse vliegers, die de weg over ons land nemen, om op deze wijze niet gehinderd door de sterke kustverdediging van de Duitsers, Belgische steden aan te vallen. Tevens beweerde men dan, dat van onze kant meer kan worden gedaan, om aan deze regelmatige schending van onze neutraliteit een einde te maken. Ik kan er natuurlijk onmogelijk een oordeel over vellen, of deze klacht gerechtvaardigd is. In ieder geval echter lijkt het mij een eis der billijkheid, het volgende betoog weer te geven, dat mij van gezaghebbende Duitse zijde is toegezonden. Het luidt als volgt:

"Sedert ongeveer half mei van dit jaar zijn opmerkelijk veel gevallen geconstateerd, dat Engelse vliegers over Nederlands gebied gevlogen hebben. Beschouwt men deze gevallen in samenhang, dan blijkt duidelijk, dat dit geen toevallige schendingen van Nederlands luchtgebied zijn, zoals door de invloed van weer en wind met vliegtuigen van alle oorlogvoerende volkeren voorkomen. Hier volgt een reeks van deze gevallen:

In de nacht van 15 op 16 mei vloog een Engels eskader, uit noordwestelijke richting vanuit zee komend, over Sluis en langs het kanaal Brugge-Sluis naar België. Een ander eskader werd boven

Aardenburg waargenomen, en vroeg in de richting van Lapscheure naar België.

De volgende dag vlogen vier grote Engelse vliegtuigen over Sluis langs het kanaal Sluis-Brugge.

In de nacht van 20 mei vloog een Engels vliegtuig over Sas van Gent het kanaal langs naar België. Het vliegtuig wierp in Sas van Gent bommen naar beneden.

In de nachten van 13 juni, van 15 juni en van 24 juni vlogen Engelse eskaders uit de buurt Aardenburg-Sluis in de richting van het kanaal Brugge-Sluis naar België.

"Al deze gevallen van schending van Nederlands gebied spelen zich dus boven dezelfde buurt af. Steeds verlaten de Engelse vliegtuigen Nederland in de richting van het kanaal Brugge-Sluis, en eens in de richting van het kanaal Gent-Terneuzen. Meermaals heeft men daarbij waargenomen, dat de vliegtuigen, voor ze naar België wegvlogen, boven Hollands gebied in de buurt van Aardenburg-Sluis kruisten. Dat men in al deze gevallen niet mag denken aan een verdwaling van de vliegtuigen, is duidelijk genoeg. De schending van Nederlands gebied moet in de bedoeling van de Engelse vliegers liggen, en waarom dat is, is met enige scherpzinnigheid niet moeilijk te begrijpen. De richting van alle vliegtuigen wijst naar Brugge. Alle vliegtuigen gaan over de Nederlandse grens in de buurt van Aardenburg-Sluis, dit wil zeggen op de plek, waar de afstand van deze grens naar Brugge het kleinst is. Zoals men weet, is Brugge de basis van de Duitse duikboten, het gewichtigste doel dus voor de Engelse bommenwerpers. Zoals we gezien hebben, vonden de meeste gebiedsschendingen in de nacht plaats. De vlucht ging steeds langs het kanaal Sluis-Brugge. Zoals men weet, is bijna het beste oriënteringsmiddel voor vliegers een waterstroom, daar de

glinsterende oppervlakte van het water het enige is, wat de vlieger van de aarde kan onderscheiden. Het is dus heel duidelijk, dat de Engelsen het kanaal Brugge-Sluis als opmarsweg tegen de basis van de Duitse duikboten gebruiken.

"Daarvoor was het nog niet nodig, dat ze over Nederlands gebied vlogen. Ze konden van zee uit, die hun een gedekt aanvliegen mogelijk maakt, ja, ook boven Belgisch gebied, de loop van het kanaal opzoeken. Maar juist de kust wordt door de Duitsers zeer scherp bewaakt. Daar staan niet alleen talrijke afweerkanonnen, die de Engelse vliegers reeds aan de kust krachtig onder vuur konden nemen, maar ze zullen daar ook de waarnemingsposten van de verkenningsdienst der Duitse vliegers vinden, die bij de komst van Engelse vliegtuigen de afweerbatterijen in Brugge zelf alarmeren. Het is dus zeer duidelijk, welk een voordeel het voor de Engelse vliegers is, als zij, in plaats van boven Belgisch gebied, over Nederlandse bodem vanuit zee tot aan het kanaal Sluis-Brugge aangevlogen komen.

"Gevoegd bij de boven geconstateerde gevallen zouden deze overwegingen reeds voldoende zijn, om het stelselmatige van de gebiedsschendingen door de Engelsen te bewijzen. Daar komt echter nog de waarneming bij, dat de vliegtuigen herhaaldelijk boven Nederlands gebied hebben gekruist. Dit bewijst, dat de vliegers geweten hebben, zich boven neutraal gebied te bevinden, want boven vijandelijk gebied, en in het bijzonder boven het met afweermiddelen uiterst sterk uitgeruste gebied tussen de kust en Brugge, zal ieder vlieger zich haasten, het doel van zijn aanval zo gauw mogelijk te bereiken, en zich niet met kruismanoeuvres ophouden. Blijkbaar hebben dus de Engelse vliegers, die boven de buurt van Aardenburg-Sluis kruisten, het Nederlands gebied gebruikt, om zich daar voor de aanval op Brugge aaneen te sluiten. Daarmee is bewezen, dat Engeland bewust en opzettelijk de

neutraliteit van Nederland schendt, om zijn bommenwerpende eskaders een gunstige gelegenheid te geven voor de nadering van de basis der Brugse duikboten."

Verder heet het dan nog in dit betoog:

"Over de betekenis van deze schending van Nederlands luchtgebied kan geen twijfel bestaan. Met de gewone, door overmacht veroorzaakte of uit onoplettendheid of gebrekkige oriëntering begane grensschendingen, zelfs al zouden deze nog zo talrijk zijn, kan dit optreden van de Engelsen niet vergeleken worden. Want ten eerste vormen deze gevallen, in tegenstelling tot de laatstgenoemde, waarvoor steeds alleen de vlieger persoonlijk verantwoordelijk is, een maatregel van het Engelse legerbestuur, en vinden zij dus met medeweten en onder de volle verantwoordelijkheid van de Engelse staatslieden plaats. En dan kunnen de incidenten, die er het gevolg van zijn, niet alleen tussen de mogendheden, aan welke de vliegtuigen behoren, en die, wiens gebied geschonden wordt, worden afgedaan, maar heeft zonder twijfel ook de derde mogendheid, die door deze schending opzettelijk benadeeld wordt, het recht, mee te werken bij het opheffen van deze misstand."

Hiermee heb ik het betoog, dat mij, zoals gezegd, van gezaghebbende zijde bereikte, woordelijk weergegeven. Anderen zullen over de daarin vermelde feiten en meningen misschien kunnen oordelen.

Londen, 20 augustus. Officieel: Gisteren bombardeerden we de haven van Brugge en de spoorlijn bij Roisel. We velden 14 toestellen, dreven er zeven stuurloos naar omlaag en missen er zelf zeven.

Leuven.

Havre, 20 augustus. Ter gelegenheid van de vierde verjaardag van de brand van Leuven heeft de Belgische regering een manifest openbaar

gemaakt, waarin wordt gezegd: de wreedheden, welke de Duitsers hebben begaan, lagen in de bedoeling der aanvoerders, die een soort van afschuwelijke voorzorgsmaatregel verordenden, welke ingegeven werd door de vrees voor een volksbeweging der Belgen, die slechts in hun verbeelding heeft bestaan. De brand van Leuven schijnt het karakter te hebben gehad van een daad van vreesaanjaging en van vernieling met voorbedachten rade, bestemd om het Duitse leger te beveiligen voor de denkbeeldige kansen van een opstand.

De 26^e augustus zal hier (Havre) een bijeenkomst plaats hebben van academici en geleerden met het doel om de bibliotheek van Leuven te herstellen. Er zullen afgevaardigden van alle geallieerde mogendheden aan deelnemen.

Havre, 20 augustus. De koning en de koningin van België hebben een Amerikaanse missie ontvangen, die uit naam van het Amerikaanse rode kruis een bedrag van 1.000.000 F voor het Belgische rode kruis heeft overhandigd. De missie heeft een bezoek aan het front gebracht.

Op het land (KVdW)

Zeden en gebruiken

Brussel, 10 augustus.

Indien het de gewoonte was ...

En waarom, ik vraag het u, zou het de gewoonte niet worden? Het zou de taak van de journalist heel wat verlichten, en zelfs die van zijn lezers. Want: What's in a name? Het is een vlag, een vlag hoog aan een mast, die zelfs tegen duikboten kan vrijwaren. En in het geval dat ons bezighoudt zou het dan ook onmiddellijk inlichten over de

inzichten van de schrijver, over zijn bedoeling pro of contra, en zelfs over zijn relaties, wat niet alleen voor de politie van nut kan zijn ...

Indien het dus de gewoonte was (om deze parenthesis te sluiten), boven een dagbladcorrespondentie een opdracht te schrijven dan zou het stukje, dat ik hier aan het neerpennen ben, bovenaan prijken met de naam van Cyriel Buysse, met toevoeging van enige vleiende woorden. (En komt hij dit ooit te lezen, dan moet hij het er maar voor houden dat ik het waarlijk onder zijn bescherming stel, als een huldeblijk van mijnentwege aan de vader van "Het Recht van den Sterkste" en van "Schoppenboer".)

En ziet ge wel dat die gewoonte meer veld moest gaan winnen?: reeds weten de al te teergevoelige onder mijn lezeressen dat zij zich moeten wapenen met moed tegen de morele schokken die hen hier te wachten staan; dat zij zich desnoods op hun stoel kunnen laten vastbinden; dat mijn mededelingen in elk geval van minder zoete aard zullen zijn dan wanneer ik ze, bij voorbeeld, aan wijlen Hendrik Conscience zou hebben opgedragen. Laten zij zelf oordelen trouwens.

Men zal dan, als eerste mededeling weten, dat, een goed jaar geleden, op het eigen geboortedorp van niemand minder dan Frans van Cauwelaert, de mulder, zijn zuster en zijn knecht door ettelijke mensenmoordenaars om het leven werden gebracht, omdat bij gebreke van deze maatregel het onmogelijk zou zijn geweest, genoemde mulder te beroven van sommige begerenswaardige voorwerpen.

Tweede feit, dat weer op een molen zijn schouwplaats vindt, welke molen op nog geen uur afstand ligt van de bovengemelde. Daar krijgen twee broers twist - het is geen twee maanden geleden, - ditmaal om eigendommelijke aangelegenheden. Met het gevolg dat

de tweede broer de eerste zijn hartader afsteekt, en ... daarna een verkwikkend dutje gaat doen.

Derde demonstratie, nauwelijks één week na het feit nummer twee: iemand, die zeker wel geen rentenier zal zijn, bemorst zijn handen met het oprapen, in een weide, van hetgeen de koeien er, als gevolg van een voldoende spijsvertering, achterlaten, en wat men, in Henegouws Waals met een prachtig schilderend woord "el flatt" noemt. De boer nu, aan wie de weide, en vermoedelijk ook de koeien, toebehoren, - deze boer en zijn zoon, die de heiligschennende daad hebben gezien, grijpen naar hun bijlen en doen de dader in het zand bijten ...

Deze drie gebeurtenissen hebben plaats in het westen van Brabant. Ik ken er eentje, gelijkaardig en gelijktijdig, dat meer in het noorden van deze provincie speelt. Daar vindt een boer, die toevallig een zeis hanteerde, even toevallig een vrouwspersoon, die, als Job, gezeten was op een mestvaalt. Daar die mestvaalt nu eigendom van de boer, en de vrouw er misschien wel andere bedoelingen had dan haar nederigheid te belijden en haar nood te klagen, maakt de boer haar met zijn zeis af.

De dag, trouwens, dat mij dit voorbeeld van doortastendheid verteld werd, zag ik, eveneens in het noorden van Brussel, een kruiwagen aan mij voorbijrijden, beladen met menselijke restanten: een in stukken gehakte jongen, die graag andermans aardappelen proeven wou ...

Om het reeksje te volmaken met een voorbeeld uit het oosten van Brabant: niet ver van de kleine stad Tienen wordt een man bevonden - het kan een week geleden zijn - dewelke, Ruth indachtig, de schaarse aren las, die het laatste sieraad van een voormalige partij rogge waren. De eigenaar nu van het stuk land liet hem geenszins een

maat graan dragen voor zijn moeder Noemi; hij dreef hem, integendeel, op jacht, zette hem, eveneens met zijn zoon, na (die boerenzonen krijgen tegenwoordig een mooie opvoeding!); ze vallen hem op het lijf, en doorboren hem de schedel met de riek of greep, die hun wapen uitmaakte.

Deze aanminnheden, waarvan ik het lijstje tot een paar kolommen van dit geëerd blad zou kunnen uitbreiden, en die in het oog springend veel talrijker zijn dan vóór de oorlog, wijzen in de eerste plaats op een hypertrofie van het eigendomsrecht, en in de tweede plaats, die de moeder is der eerste, op de geldelijke waarde, die sommige landbouwproducten en -benodigdheden gekregen hebben. Zij is ook moeder van de driestheid, waarmee tegenwoordig gestolen wordt.

Zal ik weer maar concrete bewijzen geven? Ja? - Welnu, een vriend van mij, die ik bemin als mezelf, en die, in de streek waar bovengenoemde drie moordgevallen plaats grepen, een oud huis met een oude tuin bewoont (hetgeen, niet waar, een zekere moed bewijst), had dit jaar al zijn hoop gesteld in een partij aardappelen, die hij bij de uitkomende gepoot had (tussen haakjes: te dien tijde kostte dergelijk plantgoed niet minder dan vier frank het kilo). Hij stak zijn aardappelen op behoorlijke diepte, vulde de putjes waarin ze zaten, en nam zelfs de voorzorg, er een eg overheen te trekken, om de sporen van zijn ijver te verduiken. Wat gebeurde hem echter, toen hij 's anderendaags, klokslag zes uur in de ochtend en gedreven door ik weet niet welk voorgevoel, naar zijn, nota bene dicht omheinde, tuin ging zien? Er gebeurde dat hij niets meer zag: al zijn goede, dure pootpatatten waren 's nachts gestolen geworden.

De dieven hadden nochtans een goede reden om de beplantingen van mijn vriend dit jaar niet aan te doen: zij waren er namelijk verleden jaar reeds geweest. Echter - het dient gezegd - op een ander

tijdstip: op het tijdstip dat de vroege aardappelen rijp zijn, zijnde op de feestdag der H.H. Petrus en Paulus. Op die dag pleegt men in die streek de eerste nieuwe patatten te eten, en mijn vriend bereidde er zich toe voor, te doen als iedereen, - als hij bemerkte moest dat men hem, weer eens 's nachts, verlost had van de last, zijn vruchten te gaan uitkappen ...

Het is trouwens niet 's nachts alleen dat de heren en dames dieven opereren: diezelfde vriend, die overigens nooit veel geluk heeft gehad in zijn leven, wandelde zekere dag in gemelde tuin, op het uur dat de klok één uur van de middag slaat; en wat moesten zijn ogen ervaren? Dat drie volwassen vrouwen en twee die op het punt stonden het te worden, bezig waren de perziken te stelen van een aardig krom boompje waar hij ze dag aan dag had zien groeien en kleur krijgen, en waar hij zich enige levensvreugde van voorgesteld had. En nu denkt ge dat bedoelde vrouwen het op een lopen stelden toen ze waren ontdekt? Geenszins. Met grote waardigheid en volle schort trokken ze mijn vriend voorbij, die te verbijsterd was om iets te zeggen en te wel opgevoed om een vrouw slecht te behandelen; en toen ze het tuinpoortje genaderd waren langs waar ze verdwijnen zouden, keerden ze zich om, schoten in een schaterlach, opperden over mijn vriend een mening die ik hier niet neerschrijven zal maar die hij verdiende, en ... gingen, naar hij vernam, elders hun rooftochten voortzetten ...

Maar, vraagt gij mij: is er dan op het Brabantse platteland geen politie? Hemel ja, er is politie. Er is zelfs vermeerderde politie. Vroeger was er één champetter; tegenwoordig zijn er wel tien, geloof ik, die men stokchampettes noemt, omdat zij met een gaanriet versierd zijn. Er is zelfs, sedert een paar maanden, een nachtwacht, precies als in het Rijksmuseum. Dat is zelfs heel geestig: op geregelde, goed vastgestelde uren van de nacht wordt ge door bedoelde patrouille wakker gelachen, want voor een klein gerucht is zij niet

vervaard. Wie trouwens geen lust heeft er deel van uit te maken, betaalt vijf frank of zo, en is er van af. En dit heeft doorgaans tot gevolg, dat de standen er niet zeer in gemengd zijn, en dientengevolge de tucht niet al te grimmig.

Ik wil er trouwens geen kwaad van spreken, de uitwerking ervan zelfs niet in twijfel trekken. Want sedert wanneer hebben dieven en moordenaars enige eerbied voor politie? Het te vergen zou waarlijk te veel eisen zijn! ...

Stelen is trouwens zozeer in de zeden doorgedrongen, dat geen politie daar nog iets tegen vermag. Laat ik er, als “mot de la fin” een voorbeeldje van geven. Men vroeg aan een vrouw naar haar man, en waar men hem op dat ogenblik vinden kon. – “Is hij misschien aardappelen gaan stelen?”, voegde men er schertsend aan toe. – “Nee, dat zou ik niet denken,” was het argeloze antwoord: “de aardappelen zijn immers nog niet groot genoeg!”

Woensdag 21 augustus 1918 – avondeditie

Geen berichten over België